

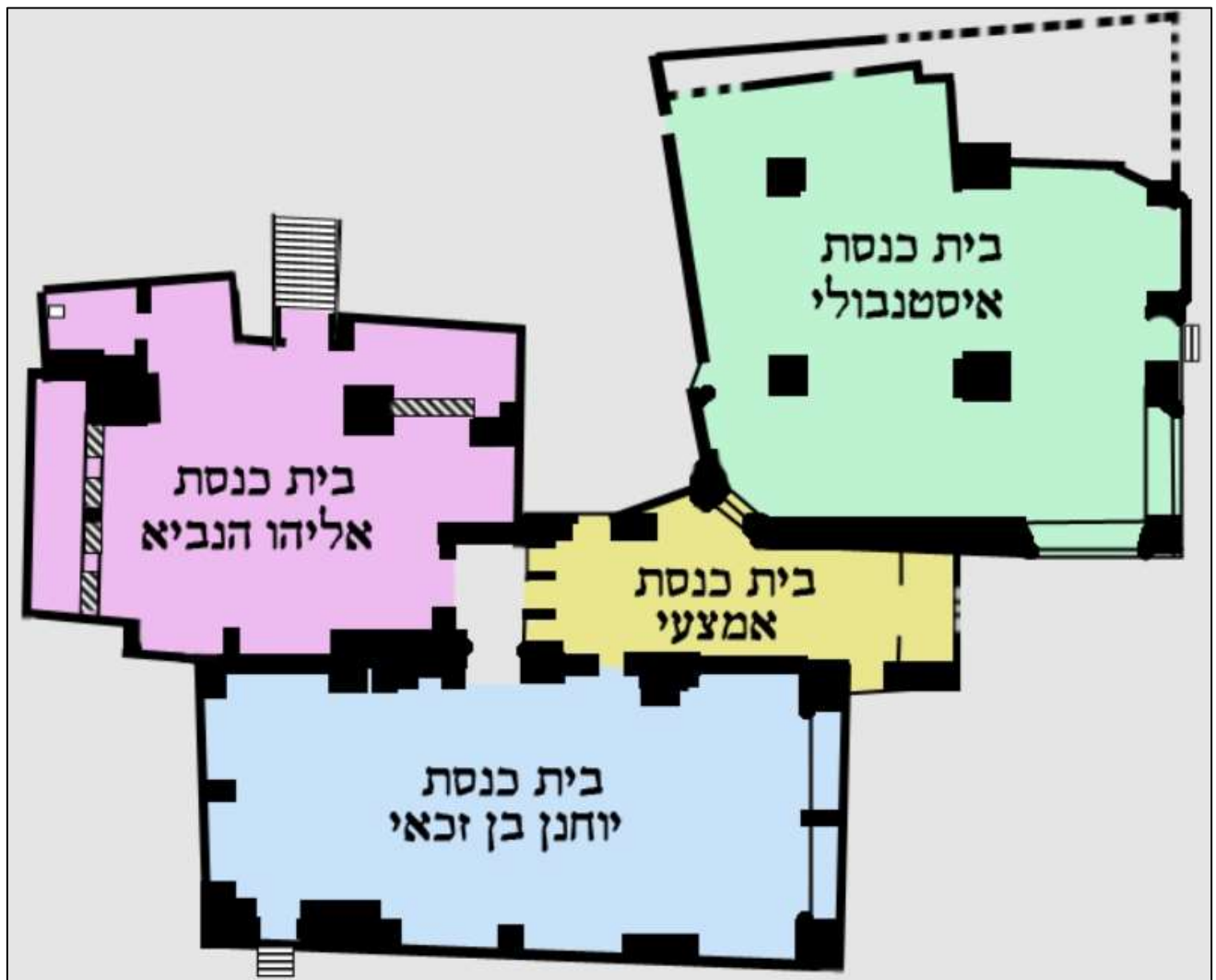
בין מירכאות

הנפקה של סידרת בולים מחייבת
את המעצב לשמור על עקביות
בהחלטות שהוא מקבל

במקרים בהם ניתן להציג נושא במספר דרכים, שכולן נכונות, המעצב רשאי לבחור בדרך הראויה בעיניו, אולם הוא נדרש להתמיד ולא לבחור בדרך שונה בכל אחד מן הבולים בסדרה.

ארבעת בתי הכנסת הספרדים

במרכז הרובע היהודי בירושלים העתיקה קיים מכלול של ארבעה בתי כנסת אשר שימשו במקור את הקהילה הספרדית של ירושלים החל במאה ה-16. בתי הכנסת הוקמו בהדרגה בהתאם להתפתחות הקהילה היהודית, ושימשו כאתר תפילה עד מלחמת העצמאות. הירדנים החריבו את בתי הכנסת, ולאחר שחרור העיר העתיקה במלחמת ששת הימים הם שוחזרו וחזרו לשמש כבתי כנסת פעילים.

מקור: ויקיפדיה

תרשים של ארבעת בתי הכנסת הספרדים בירושלים העתיקה

סדרת בולי מועדים לשמחה

בשנת 1974 הוחלט להקדיש את סדרת בולי מועדים לשמחה תשל"ה לבתי הכנסת הספרדים ששיקומם הושלם לאחר מספר שנות עבודה. עיצוב הבולים הופקד בידי משה עמר, אשר הכין ציורים המייצגים שלושה מתוך ארבעת בתי הכנסת.

בית כנסת
רבן יוחנן בן זכאי

בית כנסת
"האמצעי"

בית כנסת
"האיסטנבולי"

טקס השקת הבולים

בתחילת חודש אוגוסט 1974 נערך בבית הכנסת יוחנן בן זכאי טקס חגיגי לרגל השקת הבולים שהוקדשו לבתי הכנסת הספרדים.

לטקס שנערך לרגל הופעת בולי מועדים... לשמחה תשל"ה שהוקדשו לבתי הכנסת המשוקמים בעיר ה- עתיקה, היה אופי חגיגי מיוחד. הוא נערך באחד מבתי-הכנסת המ- שוקמים והיפים (בית-הכנסת ע"ש יוחנן בן-זכאי) ובהשתתפות ראש הממשלה יצחק רבין, המכהן גם כשר התקשורת.

ראש הממשלה יצחק רבין בא ב- ליווי סגן שר התקשורת שייך ג'אבר מועדי ומנכ"ל המשרד שמחה סורוקר, מנהל השירות הבולאי משה כהן וחבר עוזריו. כן נכחו ראש עיר- יית ירושלים טדי קולק, שהיה אורחה של עדת הספרדים בירושלים. בטקס השתתפו גם רב הכותל הרב גץ, נציגי קרן ירושלים ורבים מעסקני עדת הספרדים בירושלים.

טקס השקת הבולים

הטקס נפתח ונוהל על-ידי ראש עיריית ירושלים טדי קולק, שציין כי בבת-יכנסת אלה התפללו יהודי ירושלים מאות שנים עד שנחרבו ב-מלחמת השיחרור. עם שיחרור העיר העתיקה, לאחר מלחמת ששת הימים, ניגשו מייד לשיקומו של הרובע היהודי ושיחזור בתי-הכנסת שנחרבו. פעולת השיחזור היא מן היפות שנעשו עד כה, לא רק בארץ, אלא בעולם כולו.

במימון השיקום והשיחזור משתתפים קרן ירושלים, יהודי ארה"ב, יהודי אנגליה, ומשפחת רוטשילד. העדה הספרדית העמידה את בתי הכנסת המשוקמים לרשות כל העדות, ומאז מתפללים כאן בכל העדות. ראש העיר הודה למנכ"ל משרד התקשורת שמחה סורוקר, לראש השירות הבולאי על הוצאת הבולים על בתי-הכנסת המשוקמים.

טקס השקת הבולים

את הנאום המרכזי בטקס השקת הבולים נשא ראש הממשלה יצחק רבין, אשר שימש באותה עת גם בתפקיד שר התקשורת.

ראש הממשלה יצחק רבין אמר בדברי ברכתו כי הוא שמח להשתתף בטקס חגיגי לרגל הופעת בולי „מועדים לשמחה” המוקדשים ל-בתי-הכנסת המשוקמים בעיר העתיקה, המסמלים לכל אחד מאיתנו את הרציפות והזיקה של עם ישראל לירושלים. אנו באנו לארץ-ישראל לחדש עצמאותנו ולחיות בשלום עם שכנינו — אמר ראש הממשלה, שהודה להנהלת משרד התקשורת ו-השירות הבולאי ולכל הגורמים (הצייר והמדפיסים) שסייעו להוצאת הבולים ולראש עיריית ירושלים ו-ראשי העדה הספרדית שעסקו וטיפלו בשיקום הרובע היהודי בעיר העתיקה.

טקס השקת הבולים

מסיבה לא ברורה נוצר הרושם כי שלושת בולי הסידרה הוקדשו לבית הכנסת רבן יוחנן בן זכאי, האיסטנבולי, ואליהו הנביא. למעשה, אחד הבולים הוקדש לבית הכנסת האמצעי, ולא לבית הכנסת אליהו הנביא. כאמור, בטקס נוצר הרושם שבית הכנסת האמצעי, הקטן מבין הארבעה, הוא זה שלא זכה לבול. חוסר הבנה זה אפשר לטדי קולק, ראש העיר ירושלים, להתלוצץ ולומר כי כאשר בית הכנסת האמצעי יגדל, יזכה גם הוא לבול דואר.

יש לציין, שברובע היהודי בעיר העתיקה יש למעשה ארבעה בתי-כנסת ספרדיים. רק שלושה (יוחנן בן-זכאי, האיסטנבולי ואליהו הנביא) צוינו בבולי דואר. הקטן שבהם, בית-הכנסת „האמצעי“, לא צויין בבול דואר. ראש העיר ט. קולק אמר בבדיחות הדעת, כי כש-בית-הכנסת יגדל, יזכה גם הוא לבול דואר. הבולים צויירו בידי משה עמר מתל-אביב.

רישום שם בית הכנסת

בבולים, שהונפקו ב-6 באוגוסט 1974, שילב המעצב בשובל את שמו של בית הכנסת המוצג בבול.

השימוש במירכאות

בשניים מן הבולים בחר המעצב לציין את שמו של בית הכנסת בתוך מירכאות, הן בנוסח העברי והן בנוסח האנגלי.

בית הכנסת
„האמצעי”
ירושלים
The "Emtzai"
Synagogue
Jerusalem

בית הכנסת
„האיסטנבולי”
ירושלים
The "Istanbuli"
Synagogue
Jerusalem

מירכאות הן סימן פיסוק שנועד לסמן ציטוט או להתייחס לשם של ארגון או אתר. במקור אומצו המירכאות לשפה העברית מן השפה הגרמנית, שם מקובל היה שהסימן הפותח את המירכאות נרשם בתחתית השורה והסימן הסוגר את המירכאות נרשם בחלקה העליון של השורה. בשלב מאוחר יותר, ובמיוחד עם חדירת השימוש במחשב, אומצה השיטה האמריקאית ולפיה שני הסימנים נרשמים בחלקה העליון של השורה.

„השיטה הגרמנית” מול “השיטה האמריקאית”

השימוש במירכאות

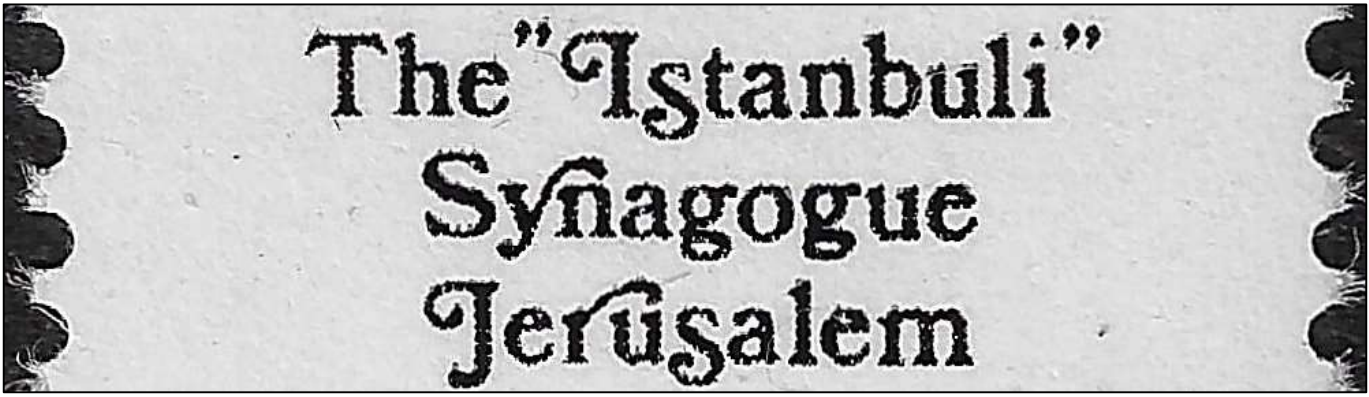
ברישום שמו של בית הכנסת בשפה העברית בחר המעצב להשתמש במירכאות בנוסח הישן, ולפיו הסימן הפותח את המירכאות נרשם בתחתית השורה. המעצב עשה זאת בשני המקרים בהם השתמש בסימן המירכאות בשפה העברית.

בית הכנסת
„האמצעי”
ירושלים

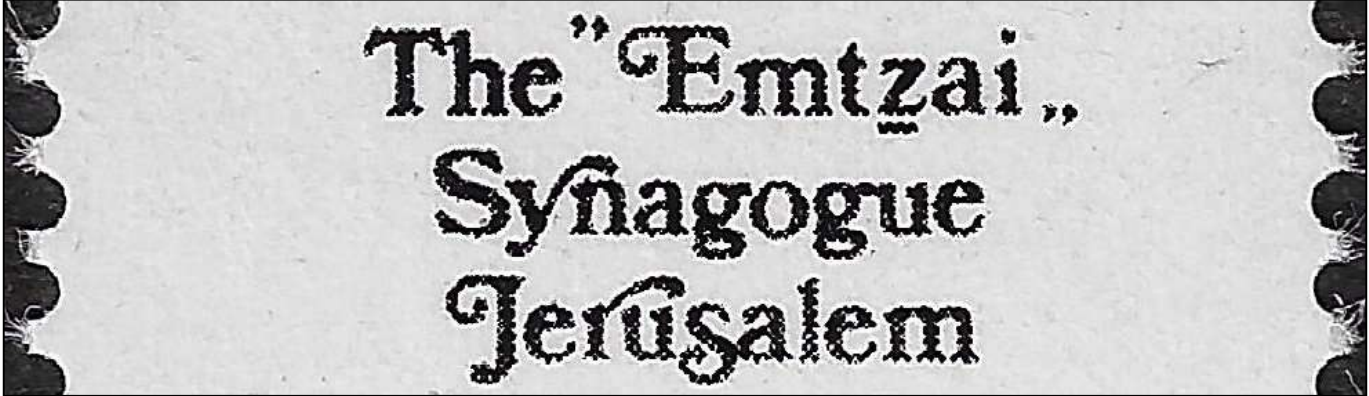
בית הכנסת
„האיסטנבולי”
ירושלים

השימוש במירכאות

לעומת זאת, ברישום שמו של בית הכנסת בשפה האנגלית פעל המעצב בדרך מוזרה מאוד. ברישום שמו של בית הכנסת "האיסטנבולי" שיבץ המעצב את סימן המירכאות, הפותח והסוגר, בראש השורה. ברישום שמו של בית הכנסת "האמצעי" בחר המעצב בדרך מוזרה אשר כמעט ואינה מקובלת בשום מקום בעולם, ולפיה הסימן הפותח נרשם בראש השורה והסימן הסוגר נרשם בתחתית השורה.

The "Istanbuli"
Synagogue
Jerusalem

The "Emtzai",
Synagogue
Jerusalem